

Valkoisen pennun vaikea tie

Maremano-abruzzese uros Baffo. Kuva: Margareta Tapiovaara-Momo

© **Margareta Tapiovaara-Momo**

Valkoisen pikkupennun elämän alkutaival antoi jo viitteitä tulevastakin, kunhan vain joku olisi osannut ne silloin havaita. Kasvattajan hellä syleily muuttui äkkiä selättämiseksi, kun pentu murisi hänelle. Pennun silmissä kävi pelon ja ihmetuksen ilme. Se halusi pois epämiellyttävästä tilanteesta, mutta kasvattaja yritti saada sen lopettamaan murisemisen jatkamalla sen painamista maahan. Murina ei lakannut, päinvastoin. Neuvoksi pennun tulevalle emännälle annettiin selätys murinatilanteissa ja jopa koiran nostaminen poskista, jos ei muu auta. "Jos et näin tee ottaa koira myöhem-

min sinusta ylivallan ja siitä tulee johtaja".

Näillä eväin pentu lähti uuteen kotiin. Se oli erittäin itsenäinen ja oppivainen. Sisäsiisteys opittiin nopeasti samoin kuin kaikki muukin. Kaikki näyttikin menevän todella hyvin murinoita lukuun ottamatta. Ne pahe- nivat ja epätoivoinen emäntä ei osannut muuta kuin totella kokeneen kasvattajan ohjeita. Pentu murisi aina, kun siihen koskettiin. Niissä paikoissa missä pentua oli selätetty aikaisemmin jo pelkkä katse saattoi laukaista murinan. Lopulta riitti, että kuka tahansa vain katsoi siihen. Emäntä etsi kaikilta mahdollisilta tahoilta neuvoja

pennun murinan lopettamiseksi, mutta joutui aina törmäämään samoihin uskomuksiin.

"Otteita pitää tiukentaa, jos ei muu auta. Istu päällä, nosta se seinälle, kurista kurkusta, ym." Vaikea uskoa, että jotkut jopa täysin fiksuilta vaikuttavat ihmiset saattavat suruttomasti jaella kyseisiä neuvoja sinisilmäisten koiranomistajien noudatettaviksi. Vielä vaikeampi on uskoa, että muuten niin eläinrakas pennunomistaja todella näin tekee!

Kun kohdalle sattuu erittäin itsenäinen koirayksilö, joka jokaisella solullaan yrittää viestiä, että ainoa mitä se haluaa on välitöntä tilanteissa, jotka voi tulkita

uhkaaviksi. Se ei yksinkertaisesti ymmärrä mitä emäntä siltä odottaa. Mikä neuvoksi? Näilläkö keinoin saavutetaan hyvä ja toimiva suhde? Miten voi ikinä kuvitella ansaitsevansa koiran luottamuksen, jos itse toimii tavalla, jota koira ei pysty ymmärtämään? Vaikka emäntä ei koskaan kuitenkaan alentunut aiheuttamaan fyysistä kipua pennulle, oli henkinen koettelemus aivan riittävän traumaattinen myös emännälle.

Emäntä joutui näkemään ystävänsä vetäytyvän yhä syvemmälle omaan maailmaansa. Kaikista neuvoista oli vain haittaa. Lisäksi kasvattaja ilmoitti, että suurin osa pentuesisaruksista oli jouduttu lopettamaan "aggressiivisuuden" vuoksi. Emäntä rakasti omaa pentuaan, eikä olisi halunnut missään tapauksessa sille käyvän samoin.

Vihdoin pennun ollessa jo lähes kaksivuotias emäntä sai käsiinsä Ruotsissa asuvan Anders Hallgrenin kurssija käyneen Marja-Liisa Huuhtasen kirjoittamia artikkeleita, joissa ensimmäistä kertaa puhuttiin asioista myös koiran näkökulmasta. Emäntä otti heti yhteyttä Anders Hallgreniin ja kirjoittautui seuraavalle kurssille. Mikä helpotus! Enää ei kukaan puhunut alistamisista, koiran ylivallan tavoittelusta ja johtajuudesta. Sen sijaan puhuttiin kontaktista, koiran ymmärtämisestä ja siitä kuinka ensisijaisen tärkeää on osata tulkita sen kaikkia viestejä ja olla selvillä oppimisprosesseista. Opeteltiin myös tunnistamaan lyhyt- ja varsinkin pitkäaikaisen stressin vaikutukset ja mahdollinen hoito. Toisin sanoen koira oli vihdoin siirtynyt pois syytettyjen penkiltä. Elettiin vuotta 1989.

Pennusta kasvoi aikuinen ja emännän uuden käyttäytymisen myötä sen elämä selkiintyi vähitellen ja jopa ruokahalukin parani. Pentu osasi erinomaisen selkeästi toisten koirien kanssa kommunikoinnin ja täten myös kaikki alistumiseleet toimivat saumattomasti. Ihmisten kanssa pentu käytti signaaleja, joita se ei käyttänyt koirien kanssa tai jotka erosivat näistä jonkin verran. Emäntä ei enää uskonut johtajuuspuheisiin. Mielummin hän käytti sanaa symbioosi (kahden eri lajin yhdyselämäksi muodostunut suhde, josta on hyötyä molemmille osallisille).

Niin kutsutut johtajuusongelmat ovat yksinkertaisesti ihmisen kyvyttömyyttä kommunikoida koiran kanssa. Kun koira joutuu tekemisiin tällaisen kielitaidottoman ihmisen kanssa miten sen pitäisi käyttäytyä? Yleensä se näissä tilanteissa tarjoaa erilaisia käyttäytymismalleja ja ihminen saattaa tiedostamattaan alkaa vahvistaa jotain niistä. Koira oppii erittäin nopeasti tärkeäksi kokemiaan asioita ja ne säilyvät sen muistissa jopa kuolemaan asti. Näin kävi myös pennun kohdalla. Sen elämä oli merkitty tunnetasolla jo muutaman ensimmäisen elinkuukauden aikana koetun trauman perusteella. Emäntä saattoi kuitenkin käyttää hyväksi sen älykkyyttä uuden oppimiseen. Vaikka määrätty tilanne laukaisi aina ja yhtä voimakkaana siihen liittyvän opitun reaktion tapahtui palautuminen nopeasti, kun ärsyke poistui. Viimein emäntä oppi myös olemaan reagoimatta "kohtauksiin".

Emäntä alkoi rakentaa uudenlaista suhdetta, joka perustui molemminpuoliseen luottamuk-

seen. Pentu alkoi jopa luottaa emännän harkintaan tilanteissa, joissa esim. eläinlääkäriin, hierojan tai tuomarin piti koskea sitä. Se sai päivittäin mahdollisuuden vaikuttaa omaan elämäänsä saamalla pyytämäänsä asioita. Se sai kokea onnistumisen hetkiä jäljestyksen, agilityn, aktiivoinnin ym. parissa, jolloin pentu ei muuten koskaan murissut.

Kaikesta tästä huolimatta pentu ei koko 15 vuotisen elämänsä aikana koskaan täysin toipunut kokemastaan vääryydestä. Joka kerta, kun pentu murisi manasi emäntä kaikki neuvoja antaneet typerykset maan alle. On täysin edesvastuutonta neuvoa alistamaan ja pahoinpitelemään vaikka "vain" henkisesti koiraparkoja ottamatta selvää, miten nämä neuvot vaikuttavat toteutettuina. Vielä vakavamaksi muuttuu tilanne silloin, kun neuvojana on kasvattaja, koulutusohjaaja, eläinlääkäri tai muu koira-ammattilainen. Heidän tulisi olla tietoisia koiran käyttäytymisestä, eri rotujen käsittelystä ja eri ikäkausina koettujen tapahtumien vaikutuksesta koiraan. Muussa tapauksessa on neuvojen antaminen jätettävä niille jotka ovat perehtyneet asiaan. Jos emäntä olisi todella toteuttanut kaikki saamansa neuvot ilman minkäänlaisia kriteerejä seinille heittämisestä sähköiskuihin niin kuka olisi ollut vastuussa siinä tapauksessa, jos pentu olisi epätoivoissaan vaikka päässyt raatelemaan jonkun ihmisen?

Pentu oli Maremmano-Abbruzzese-uros Baffo ja emäntä Margareta Tapiovaara-Momo, joka on KIVA-teamin perustajajäsen.